

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Oversikt over uttalelser er gitt i tabell 1.

Tabell 1

Statlige myndigheter	Dato
1. Jernbaneverket	15.8.2014
2. Direktoratet for mineralforvaltning	2.9.2014
3. Statens vegvesen	5.9.2014
4. Fylkesmannen i Telemark brev av	5.9.2014
5. Kystverket	8.9.2014
6. Fiskeridirektoratet	11.9.2014
7. Miljødirektoratet	26.9.2014
8. Statens Strålevern	3.10.2014
Regionale myndigheter	
9. Telemark Fylkeskommune	5.9.2014
10. Regiongeolog Buskerud Telemark Vestfold Fylkeskommuner	1.12.2014
Kommunale myndigheter	
11. Miljørettet helsevern i Grenland	24.9.2014
12. Grenland Havn	1.10.2014
Naboer og andre berørte parter	
13. Uttalelse fra partiet rødt	7.9.2014
14. Aasold Ekelund	20.9.2014
15. Brevik vel	25.9.2014
16. Tone Eek Solvoll	2.10.2014
17. Breviknaboer	26.10.2014
18. Rødt i Telemark ved Ole Roger Dyrkorn	27.10.2014
19. Naturvernforbundet i Grenland	19.11.2014

1 STATLIGE MYNDIGHETER

1. *Jernbaneverket, brev av 15.8.2014*

Jernbaneverket har ingen merknader til planens hovedgrep, forutsatt at det ikke skal utføres tiltak eller inngrep i nærheten av jernbanen. Dette gjelder også tiltak i grunnen. Jernbanegrunn skal normalt reguleres til formål jernbane. For tiltak som kan påvirke jernbanen må Jernbaneverket kunne godkjenne byggeplaner. Jernbaneverket anbefaler at muligheten for jernbanetransport til anlegget opprettholdes og at dette vurderes i planprogrammet.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas til orientering.

Konsekvens for planprogrammet

Norcem transporterer i dag kalkstein fra Bjørntvedt dagbrudd med tog til sitt anlegg i Brevik. Denne transporten planlegges opprettholdt som i dag. Annen jernbanetransport er først aktuelt når transporten fra Bjørntvedt er lagt ned. Dette ligger langt frem i tid, og vi mener det ikke er aktuelt på nåværende tidspunkt å utrede jernbanetransport. Jernbanetransport innarbeides derfor ikke i planprogrammet.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Konsekvens for områdeplanen

Det vil bli vurdert som del av planarbeidet om det er behov for å sikre jernbaneverkets interesser, gjennom regulering til jernbaneformål og med egne planbestemmelser.

2. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF), brev av 2.9.2014

DMF er positive til at det drives fremtidsrettet planlegging der det ses på alternativ bruk av gruveområdene etter endt uttak av mineralressursen. DMF forutsetter at mineralressursen er utnyttet fullt ut så langt det lar seg gjøre. DMF mener at planprogrammet er godt gjennomarbeidet og relevant. Videre mener DMF det er positivt at planarbeidet skal forelegges planforum i Telemark fylke.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas til orientering.

Konsekvenser for planprogrammet

Redegjørelse om full utnyttelse av mineralressursen vil så langt det lar seg gjøre innarbeides i planprogrammet.

Konsekvenser for områdeplanen

Innspillet har ingen konsekvenser for områdeplanen.

3. Statens vegvesen, brev av 5.9.2014

Statens vegvesen er positiv til foreslått omfang for trafikkanalysen. Statens vegvesen ber om at hele krysset sør i planområdet Breviksvegen/ Setrevegen tas med i reguleringsplanen og påpeker at kulverten fra Breviksvegen til Hillsveg ikke er ideelt utformet og bør utbedres. De minner om at fremtidig trase for E18 enda ikke er avklart og at dette kan påvirke planarbeidet.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas til følge.

Konsekvens for planprogrammet

Hele krysset er tatt med i planavgrensningen. Det vil bli presisert at trafikkanalysen skal vurdere om det er behov for å forbedre adkomstforholdene fra Breviksvegen til Hillsveg inkl. kulvert og krysset Breviksvegen/Setrevegen.

Konsekvenser for områdeplanen

Eventuelle avbøtende tiltak vurderes i områdeplanen.

4. Fylkesmannen i Telemark (FM), brev av 5.9.2014

FM fagavdelinger har behandlet saken og svarer samlet. Følgende temaer er omtalt:

Forurensning

FM påpeker at utredningsprogrammet i liten grad har tatt med de forskjellige alternative behandlingsprosesser for avfallet og hvilke konsekvenser dette har for utslipp til både luft og vann. FM mener at energiforbruk og energiløsninger samt virkninger på befolkningens helse naturlig hører med i utredningsarbeidet.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Samfunnssikkerhet og beredskap

Risiko og sårbarhetsanalysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformålet samt eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Analysen skal som et minimum inneholde konkrete vurderinger av de faremomentene som måtte befinne seg innenfor planarealet, hvilke kilder som er lagt til grunn for vurderingene som fremkommer samt hvilke fagmiljøer/institusjoner som har vært involvert i analysearbeidet.

FM viser til norsk standard NS 5814:2008 Krav til risikovurderinger. Områder med fare, risiko eller sårbarhet må avmerkes i planen som hensynssone. Det vises videre til veileder " Samfunnssikkerhet i arealplanlegging –" utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Fylkes-ROS for Telemark samt «veileder i klimatilpasning».

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Virkninger på befolkningens helse vil ikke bli innarbeidet som eget tema i planprogrammet, men oppfyllelse av lover, forskrifter og retningslinjer ivaretar forholdet til folkehelse.

Konsekvenser for planprogrammet

Prosessene for avfallsbehandling beskrives i planprogrammet og den påfølgende utredningen. Konsekvenser for utslipp til luft og vann vil bli vurdert i konsekvensutredningen.

ROS-analyse er innarbeidet i forslag til planprogram. Forslagsstiller vil ta utgangspunkt i NS 5814:2008 ved utarbeidelsen av ROS analysen, og dette vil spesifiseres i planprogrammet. Fylkes-ROS for Telemark og «veileder i klimatilpasning vil bli inkludert i grunnlagsmaterialet for miljørisikovurdering og ROS-analyse.

Det tydeliggjøres i planprogrammet at folkehelseaspektet belyses gjennom vurdering av påvirkning i forhold til bestemmelser i lover, forskrifter og retningslinjer.

Konsekvenser for områdeplanen

Temaene energibruk og energiløsninger vil bli omtalt under teknisk infrastruktur i planbeskrivelsen. Eventuelle områder med fare, risiko eller sårbarhet vil avmerkes i planen som hensynssone.

5. Kystverket, brev av 8.9.2014

Kystverket Sørøst har ingen vesentlige merknader til varslet reguleringsarbeid.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas til orientering.

Konsekvens for planprogrammet

Innspillet har ikke konsekvenser for planprogrammet.

Konsekvenser for områdeplanen

Innspillet har ingen konsekvenser for områdeplanen.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

6. Fiskeridirektoratet, brev av 11.9.2014

Fiskeridirektoratet anser det som positivt at det arbeides med å finne et nytt deponi for Langøya når det er fullt. De påpeker at det er blitt store miljøgevinster i mange marine områder etter at farlig avfall har blitt forsvarlig deponert på Langøya de siste 20 år.

Utredningsområdet ligger i nær tilknytting til et lokalt fiskeriområde for torsk og sei. Forslaget til utredningstemaer mener Fiskeridirektoratet er godt gjennomarbeidet, men påpeker at det er viktig å sette fokuset på det marine miljøet selv om Grenlandsfjordene er sterkt belastet med miljøgifter. De mener det er viktig å gjøre opp en miljøstatus i planområdet før deponiet kommer i drift for å kunne vurdere situasjonen før oppstart, under drift og etter at deponiet er fullt. Det er spesielt viktig å sette fokus på overvåkning og sette strengere krav enn vannforskriften, spesielt med hensyn til biota.

Fiskeridirektoratet skriver at ulykker med akutt forurensing kan få store konsekvenser for det marine miljø i Grenlandsfjordene. Den kommende konsekvensutredningen må gi en grundig vurdering av konsekvensene for fiskeri, gyte- oppvekstområder og marint biologisk mangfold ved eventuelle utslipp fra skip. Fiskeridirektoratet er i denne forbindelse spesielt opptatt av konsekvenser for mattrygghet og marked.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Tilstandsanalyse vil baseres på tilgjengelig informasjon. Supplerende undersøkelser vil kunne bli gjort på et senere tidspunkt ifm. overvåkingsprogram.

Konsekvenser for planprogrammet

Kartlegging og overvåkning er en del av planprogrammets punkt 7.5.3 og 7.5.5, slik at resipientens sårbarhet beskrives og vurderes med hensyn på fiskeri, gyte og oppvekstområder for fisk. Dette vil presiseres i planprogrammet. KU vil gi en samlet vurdering av resipientens sårbarhet for påvirkning fra prosessanlegg, deponi og skipstrafikk. Denne vil også omfatte forholdet til mattrygghet og marked.

Konsekvenser for områdeplanen

Eventuelle avbøtende tiltak vurderes som en del av områdeplan.

7. Miljødirektoratet, brev av 26.9.2014

Miljødirektoratet bemerker at det i henhold til plan- og bygningsloven er Fylkesmannen som ivaretar interessene til statlig miljøforvaltning ved uttalelse til reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven og ved høring av planprogram.

Miljødirektoratet skal behandle endringene ved Norcem Brevik etter forurensingsloven og vil stille krav til virksomheten i forbindelse med en utslippssøknad. De ønsker derfor å sikre at det lages et nødvendig grunnlag for å vurdere de forureningsmessige sider ved etterbruk av Dalen gruve til avfallsbehandlingsanlegg og deponi.

Etterbruk av Dalen gruve til avfallsbehandlingsanlegg for farlig avfall og deponi for farlig avfall, vil medføre at bedriften må ha tillatelse etter forureningsloven. Miljødirektoratet anbefaler at både konsekvensutredningen og søknaden om tillatelse med nødvendig tilleggsdokumentasjon sendes ut på offentlig høring samtidig. For at Miljødirektoratet skal kunne behandle søknaden etter Forureningsloven, har direktoratet behov for supplerende utredninger.

Hovedoverskrifter for disse supplerende og spesifiserende utredningstemaene er:

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

- Krav til underjordisk deponi
- Avfall til deponering
- Oppfylling av gruva
- Utslipp til vann
- Vannforskriften og vannforvaltningsplanen
- Naturmangfoldloven
- BAT/BREF (vurdering av fordeler og ulemper ved aktuelle tekniske løsninger)
- Miljørisikovurdering i driftsfasen
- Diverse

Med hensyn til søknad om tillatelse etter Forurensingsloven, må også temaene utslipp til luft, støy, forurenset grunn, økonomisk sikkerhet, energiforbruk og energiløsninger belyses.

Avslutningsvis i uttalelsen forutsetter direktoratet at bedriften avklarer hvilket behov som foreligger for ytterligere dokumentasjon til søknaden etter forurensingsloven.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas til følge.

Konsekvenser for planprogrammet

I sin uttalelse peker direktoratet på en rekke utredningstema de mener bør dekkes i planarbeidets konsekvensutredning for at utredningsarbeidet også skal være dekkende for søknaden om tillatelse etter forurensningsloven. Disse temaene relaterer seg i stor grad til den stedsspesifikke risikovurderingen som er en del av planarbeidet.

Miljødirektoratet gjentar i sin høringsuttalelse i stor grad gjeldende regelverk. Vi ser imidlertid behov for å utdype planprogrammet på en rekke punkter inkludert i den stedsspesifikke miljørisikovurderingen. Oppsummert vurderes de ulike innspillene på følgende måte:

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

<p>"Avfallsforskriften § 9, vedlegg II, punkt 2.6.1 stiller krav om at det ved etablering av underjordisk deponi skal gjennomføres en stedsspesifikk risikovurdering i henhold til vedlegg A i EUs rådsvedtak av 19. desember 2002 ("forordningen"), som dekker både drifts- og etterdriftsfasen. Det er viktig at disse punktene belyses i konsekvensutredningen. Videre er det viktig at kriteriene i punkt 2.6 vurderes i lys av vedlegg 1, punkt 3."</p>	<p>Innlemmes i kap. 5.3: Lover, forskrifter og retningslinjer</p>
<p>"Den stedsspesifikke risikovurderingen må også omfatte vurderinger av hvor mye vann som kan komme i kontakt med avfallet, og vurderinger av hvilke effekter som kan oppstå som følge av at vann kan komme i berøring med de deponerte massene, på kort og lang sikt." "Vurdere/beskrive tiltak for å begrense vanngjennomstrømning/vann i kontakt med deponerte masser etter at gruva fylles med vann" "Beskrive etterdrift av deponiene i et langt tidsperspektiv, og utrede hvordan det skal tilrettelegges for at deponiene konstrueres slik at det ikke vil være behov for pumping av sigevann fra deponiene i uoverskuelig framtid, uten at dette medfører forurensningsfare."</p>	<p>Utdypes i kapittel 7.3 i planprogram: Hydrogeologi - vannhåndtering</p>
<p>"I avfallsforskriften § 9-4 Forbud mot deponering av visse avfallstyper er det angitt avfall som er forbudt å deponere i underjordiske deponier. Det må gjøres en vurdering av de angitte avfallstypene i forhold til de fraksjonene som deponeres på Langøya, og som er planlagt deponert i Brevik. Kartleggingen må belyse om det er noen av disse fraksjonene som ikke bør deponeres i Brevik."</p>	<p>Utdypes i kapittel 7.3 i planprogram: Avfallsvurdering</p>
<p>"For et underjordisk deponi skal det også defineres stedsspesifikke mottakskriterier. Dette vil være tilsvarende vurderinger som myndighetene har gjort i deponiregelverket, når det gjelder innhold i, og utlekking fra, de deponerte massene (ut fra punktene i 2.6.1). Det er også et vedlegg til deponidirektivet som omhandler dette, og som må vurderes for å finne ut av hva som vil være beste tilnærming for å belyse dette."</p>	<p>Innlemmes i kapittel 7.3 i planprogram: Avfallsvurdering</p>
<p>"Det er en forutsetning at TOC som er igjen i massene etter stabilisering ikke er biologisk nedbrytbar. Det må derfor vurderes hvor nedbrytbar TOC er etter stabilisering. Utrede tiltak for å unngå gassutvikling og ustabile maser. Vurdere hvilken gassutvikling som kan finne sted fra massene under deponering og i etterkant, og tiltak for å ta hånd om denne."</p>	<p>Innlemmes i kapittel 7.3 i planprogram: Avfallsvurdering</p>
<p>"Vurdering av om det er noen deler av gruva som ikke er egnet for deponering og om enkelte deler av gruva bør avsluttes seksjonsvis."</p>	<p>Innlemmes i kapittel 7.3: Hydrogeologisk vurdering</p>
<p>"Synliggjøre om deponeringen baserer seg på at det vil være utslippsvann fra deponeringen som behøver rensing. Beskrive forventet framtidig utslipp av sigevann (mengde og konsentrasjon) fra deponerte masser. Beskrive hvordan de vil sikre at alt sigevann fra gruva blir samlet opp og pumpet til renseanlegg. Redegjøre for mulige utslippsreducerende tiltak til vann, kostnadene ved å gjennomføre tiltakene, virkninger av tiltakene samt hvilke tiltak som foreslås gjennomført. Vurdering av hvilken konsekvens det kan få dersom forurensning spres fra deponiene og hva som er mulig påvirkning på miljøet. Vurdere dette ut fra porevannets innhold av farlig stoffer. Vurdere mulige effekter av deponeringen på veldig lang sikt. Avklare hva som blir av utlekking fra gruva dersom/når utpumping av sigevann fra gruva stanses etter etterdriftsperioden. Avklaring av tiltak for å hindre slik utlekking."</p>	<p>Utdypes i kapittel 7.3: Hydrogeologi/vannhåndtering og Transport-karakterisering</p>

Øvrige tema som beskrives i høringsuttalelsen er allerede i stor grad inkludert i planprogrammet:

- Vannforskriften og vannforvaltningsloven:
  - De fleste tema som er belyst her er beskrevet i forslaget til planprogram.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

- Vurdering av resipientens sårbarhet for utslipp til vann fra prosess, deponi og skipstrafikk vil være en del av konsekvensutredningen og dette tydeliggjøres i planprogrammet.
- Naturmangfoldloven:
  - Dette er inkludert i planprogrammet
- BAT/BREF:
  - Beskrivelsen av teknologi og utvikling for den valgte prosessen er vil beskrives i KU.
- Miljørisikovurdering i driftsfasen:
  - De momenter som belyses her vil bli inkludert i den planlagte ROS-analysen og miljørisikovurderingen

Konsekvenser for områdeplan

Eventuelle konsekvenser for områdeplanen vil vurderes.

8. Statens strålevern, brev av 3.10.2014

Statens strålevern påpeker at dersom det planlegges å motta deponeringspliktig radioaktivt avfall, krever dette tillatelse fra Statens Strålevern. I en eventuell søknad til Statens strålevern om tillatelse til håndtering av radioaktivt avfall vil en miljørisikovurdering være sentral. Det bør derfor vurderes å inkludere håndtering av radioaktivt avfall og radioaktiv forurensning som en del av den foreslåtte miljørisikovurderingen og konsekvensutredningen.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas til orientering.

Konsekvenser for planprogrammet

Det skal utarbeides en miljørisikovurdering som skal omtale aktuelle avfallsfraksjoner. I konsekvensutredningen vil de avfallstyper som i dag mottas på Langøya vurderes om er egnet for deponering i lukkede bergrom i Dalen gruve. Slik vurdering vil også foretas av alunskifer.

Konsekvenser for områdeplanen

Innspillet har trolig ikke konsekvenser for områdeplanen.

2 REGIONALE MYNDIGHETER

9. Telemark Fylkeskommune (TFK), brev av 5.9.2014

TFK har ingen innvendinger mot at reguleringsplanarbeidet starter opp. TFK er opptatt av følgende:

Forholdet til automatisk freda kulturminner

Det er foretatt registrering av automatisk fredete kulturminner. Det er funnet to steinalderboplasser i planområdet (id 177376 og 177377). TFK viser til bosetting i og bruk av området i forhistorisk tid. Automatisk fredete kulturminner skal som hovedregel vises som hensynssoner i plankartet og det skal følge bestemmelser som sikrer hensynet til kulturminnet. TFK anbefaler at kulturminner blir gitt vern gjennom planen.

Om det viser seg at et automatisk fredet kulturminne ikke kan sikres gjennom planen, må det søkes dispensasjon fra kulturminneloven. Om Riksantikvaren innvilger en dispensasjon, vil det

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

vanligvis stilles vilkår om en arkeologisk utgravning før planen realiseres. Dette vilkåret skal innarbeides i reguleringsbestemmelsene. Utgiften til en slik utgravning bæres av tiltakshaver.

TFK gjør også oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven § 8 annet ledd. Meldeplikten skal innarbeides i fellesbestemmelsene til reguleringsplanen. TFK har forslag til tekst. Meldeplikten oppstår når det oppdages automatisk fredete kulturminner som ikke var kjent på forhånd.

TFK vil ikke gi en endelig uttalelse til reguleringsplanforslaget før forholdet til de automatisk fredede kulturminnene er avklart.

Hensynet til nyere tids kulturminner

TFK er ikke kjent med at det finnes kulturminner av nasjonal verdi innenfor planområdet over bakken.

Gruvedriften har hatt sin betydning som arbeidsplass og som identitetsmarkør i samfunnet. Den har en egenverdi som kulturminne som fortjener å dokumenteres og bevares for ettertiden. TFK anbefaler at gruvene med tilhørende konstruksjoner og anlegg vurderes dokumentert som en del av planprosessen.

Andre innspill

Utredningstemaene som nevnes i kap. 7 i planprogrammet vil for øvrig være et godt utgangspunkt for den videre planprosessen.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge.

Konsekvenser for planprogrammet

Arkeologiske registreringer er utført og konsekvensene innarbeides i videre planprosess.

Konsekvenser for områdeplanen

Det vurderes ikke hensiktsmessig å kartlegge konstruksjoner og anlegg i planprosessen. Dette foreslås utført i forbindelse med at gruvedriften avvikles. Det vil vurderes å fastsette egen reguleringsbestemmelse om dette forhold. TFKs ønsker om etablering av hensynssoner rundt fornminnene vil bli fulgt opp i plankartet. Det vil bli utarbeidet bestemmelser til hensynssonene som sikrer fornminnene. Fylkeskommunens krav til å innarbeide meldeplikten i egen bestemmelse vil også bli fulgt opp.

10. Regiongeologen Buskerud Telemark Vestfold fylkeskommuner, brev av 1.12.2014

Regiongeologen påpeker at kalksteinsformasjonene i Dalen-Kjørholt gruver ikke er i tilsvarende kalksteinsformasjon Langøya, og fremhever at geologien i Dalen gruve er vesentlig forskjellig fra Langøyas geologi. Budskapet i høringsuttalelsen på dette punkt er at NOAHs erfaringer fra Langøya i følge regiongeologen i liten grad er relevante. Utfordringene med bruk av Dalen gruve som deponi må derfor utredes. Det gis imidlertid støtte til de foreslåtte utredningstemaer i kap. 7.3 i forslag til planprogram.

Regiongeologen forslår at det utarbeides en så langsiktig uttaksplan som mulig for bruk av gjenværende kalksteinsressurser. Det etterlyses også en langsiktig forsyningsstrategi for pukk i Porsgrunnsområdet med uttak som erstatter Dalenbruddet.

Regiongeologen omtaler også behovet for en plan for utnyttelse av gruva, som unngår farlige gruverom/tunneler. Det må redegjøres for problemstillinger knyttet til innlekking av vann i gruva

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

og interaksjoner mellom vann og deponert avfall samt vannbehandling. Videre etterlyses redegjørelser om behandlingen av avfall og ulike problemstillinger knyttet til avgassing. Det stilles også spørsmål om avsatt prosessområde er stort nok, og om langtidseffektene for stabiliteten i gruva. Regiongeologen fraråder sterkt at alunskifer deponeres i gruva, og dette begrunnes med frigivelse av radongass. Regiongeologen skriver at "slikt avfall bør derfor tas ut av planene". Regiongeologen fremholder også andre typer masser enn alunskifer som ikke egnet for deponering i gruva.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Problemstillingene som tas opp i høringsuttalelsen er i stor grad ivaretatt gjennom forslag til planprogram. Alunskifer vil bli særskilt utredet i konsekvensutredningen.

Konsekvenser for planprogrammet

Det er i konsekvensutredningen lagt opp til å utrede om ulike avfallstyper som i dag tas i mot på Langøya er egnet for deponering i Dalen gruve. Deponering av alunskifer vil bli utredet. Andre massetyper som regiongeologen omtaler som uegnet for deponering vil ikke bli vurdert, da disse ikke er aktuelle. Planprogrammet vil tydeliggjøres i sin beskrivelse av bergtekniske forhold og geologi, gassproduksjon og håndtering av vann.

Konsekvenser for områdeplanen

Arealbehov for prosessanlegg i dagen vil vurderes som grunnlag for arealdisponeringen i områdereguleringsplanen.

3 KOMMUNALE MYNDIGHETER

11. Miljørettet helsevern i Grenland (MHG), brev av 24.9.2014

MHG ser det som positivt at det utredes muligheter for etterbruk av Dalen gruve. MHG ser imidlertid at etableringen kan medføre økt belastning for beboerne i området mht. støy, luftforurensning i form av støv og gasser som NOX, CO₂ og lukt. Området har i dag en betydelig miljøbelastning og beboerne utsettes for støy fra eksisterende fabrikanlegg (Norcem og Renor) og fra aktiviteten på kaianlegget til North Sea terminal og Norcems eget kaianlegg. I tillegg kommer støy fra skipene som ankommer kaianleggene. MHG har mottatt flere klager på støy, støvnedfall og lukt fra naboene til anlegget. MHG mener at en etterbruk av gruvene må skje på en slik måte at det ikke medfører økt forurensning og støy.

MHG påpeker at retningslinjen for behandling av luftforurensning i arealplanleggingen (T-1520) mangler i kap. 5 i planprogrammet. MHG anbefaler at denne retningslinjen også tas med i oversikten og således legges til grunn i planarbeidet. MHG viser til kap. 5.3 og anbefaler at det lages en oversikt over lover og forskrifter som er aktuelle slik at en sikrer seg at de viktigste kommer med.

MHG påpeker at det legges opp til et grundig og omfattende utredningsprogram. MHG mener imidlertid at programmet kan bli noe mere konkret, spesielt gjelder dette forurensning. MHG mener at støy, støv og lukt bør nevnes som egne tema i listen punkt 7.1.1. Det bør fremgå hva «annet utslipp til luft» innebærer.

MHG støtter vurderingen om at temaet «befolkningens helse og helsens fordeling i befolkningen» tas ut, jfr. pkt. 7.1.1 i forslag til planprogram. MHG mener imidlertid at det er

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

viktig å utrede om planforslaget vil ha negative konsekvenser for folkehelsen, og i så fall hvilke. MGH foreslår derfor at «betydning for folkehelsen» tas inn som tema.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Virkninger på befolkningens helse vil ikke bli innarbeidet som eget tema i planprogrammet, men oppfyllelse av lover, forskrifter og retningslinjer ivaretar forholdet til folkehelse.

Konsekvenser for planprogrammet

Temaene støy, støv og lukt er allerede utredningstemaer i planprogrammet, jfr. kap. 7.4.5 og 7.4.6. Planprogrammet henviser allerede i dag til retningslinjene for luftforurensning i arealplanleggingen (T-1520) i kap. 7.4.6. Dette vil også bli innarbeidet i kap. 5. Temaene i kap 7.1.1 er hentet fra KU-forskriften. Det er derfor ikke naturlig at støy, støv og lukt nevnes som egne tema her.

I kap 7.2 om forholdet til overordnede planer og mål, vil det utarbeides en oversikt over lover og forskrifter som er aktuelle for å sikre at de viktigste kommer med.

Planprogrammet vil suppleres med en tydeliggjøring av forurensning(støy, støv, gasser og lukt).

Konsekvenser for områdeplanen

Innspillet har trolig ikke konsekvenser for områdeplanen. Eventuelle bestemmelser om forurensning vil bli innarbeidet ved behov.

12. Grenland Havn IKS, brev av 1.10.2014.

Grenland Havn påpeker viktigheten av at det totale omfanget av økt skipstrafikk fremkommer i planen. Planen må beskrive hvilke konsekvenser for skipstrafikken alternativene representerer. Det gjelder antall skip, hvilke kaier som skal benyttes mv. Grenland Havn vurderer at omfanget av skipstrafikk har stor betydning for infrastrukturen som må bygges opp.

Grenland Havn viser særlig til at økt trafikk vil ha konsekvenser for omgivelsene, bl. a. som følge av økt støy. Grenland Havn vil gjennom sin miljøstrategi tilrettelegge for elektrifisering av mobilkraner og skip ved landligge, og mener det bør utformes en felles miljøstrategi for kai- og terminalområder.

Grenland Havn ber om at det utarbeides en ny planavgrensning både på land og vann. På land må det iflg. Grenland Havn vurderes om avgrensingen mot Breviksterminalen er tilstrekkelig med hensyn til fremtidig arealbruk. Videre pekes det på grensesnittet mot gruvegangene mot Kjørholt og at planen må ta hensyn til muligheten for annen bruk av gruvene på Kjørholt enn til behandling av avfall.

På vann mener Grenland Havn at tiltaksområdet for import av kalkstein må inkluderes og at dette innebærer at Tangenkaia må inngå i planområdet.

For øvrig forutsetter Grenland Havn at det planlagte tiltak utredes for miljørisiko og sikkerhet for omgivelsene på en fullverdig måte.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Generelt vil det være hensiktsmessig å utvide det samarbeidet som en i dag har med en felles miljøstrategi. Forslagsstiller mener et slikt samarbeid kan skje uavhengig av arbeidet med dette planarbeidet.

Norcem er positiv til et samarbeid med Grenland Havn med sikte på å legge til rette for og bruk av landstrøm. Et slikt samarbeid vil søkes etablert uavhengig av planprosessen.

Konsekvenser for planprogrammet

Planforslagets konsekvenser for omgivelsene relatert til bl. a. støy inngår i planprogrammet.

Det er vurdert at avgrensningen mot Breviksterminalen tar hensyn til fremtidig arealbruk.

Når det gjelder planavgrensningen mot Kjørholt, så er området under bakken varslet som en del av planområdet. Det vil kun være aktuelt å deponere uorganisk farlig avfall under kote 0. Arealet over bakken blir ikke berørt i dette. Dagens regulering er spesialområde råstoffutvinning /gruvedrift.

Arealet for import av kalkstein vil brukes som i dag. Arealet på Tangenkaia er regulert til havn/industri, og vi mener at dette er dekkende for fremtidig bruk og ikke i konflikt med planen.

Konsekvenser for områdeplanen

Det er vurdert som uhenktsmessig å utvide planavgrensningen. Hvis videre planarbeid viser at det er behov for å omregulere eller utvide aktivitetsområdet er det ønskelig at dette skjer i et separat planarbeid. Forhold til omgivelsene vil bli håndtert gjennom egen bestemmelser for støy, støv mm.

4 NABOER OG ANDRE BERØRTE PARTER

13. Uttalelse fra Rødt Porsgrunn ved Pål Berby, epost av 7.9.2014

Rødt Porsgrunn mener at det ikke må gis tillatelse til områderegulering som åpner for bruk av gruvene som deponi. Dette begrunnes med at det ikke er foretatt en nasjonal vurdering av aktuelle alternativer for deponi. Videre påpekes det at opplysninger i saken ikke virker tilstrekkelig. Dette gjelder særlig beskrivelsen av behandlingsprosessen i framstillingen av produktet avfallsgips og opplysninger om geologisk sprekkstruktur i området.

Rødt Porsgrunn mener at også konsekvensen av utvikling av hydrogengass i gruvene ikke belyses i planprogrammet. Videre påpekes det at det ikke nevnes at det kan være tungmetaller som bly, kadmium og kvikksølv som skilles ut fra flyveasken eller fra bygningsavfall som skal behandles og deponeres.

Det vises også til at KLIF (Les: Miljødirektoratet) ikke har gitt noen aksept for bruk av gruvene til permanent deponi og at det ved søknad om tillatelse vil kunne bli stilt spørsmål om alternative løsninger for lagring av slikt avfall i Norge og alternativ bruk av gruvene hos Norcem Brevik.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Forslagsstiller tar ikke stilling til utarbeidelse av nasjonal avfallsplan.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Konsekvenser for planprogrammet

Beskrivelse av behandlingsprosess og avfall vil bli tydeliggjort i planprogrammet. Temaet om geologisk sprekkestruktur i området er innarbeidet i punkt 7.3 under geologiske vurderinger og vil bli vurdert.

Når det gjelder utvikling av hydrogen, så stilles det krav til at det ikke kan lagres avfall i gruver som utvikler hydrogen. Dette vil det bli redegjort for i det videre planarbeidet.

Planprogrammet vil bli supplert med beskrivelse av mulig alternativ bruk av Dalen gruve og en redegjørelse for andre lokaliteter som er vurdert som deponi.

Konsekvenser for områdeplanen

Eventuelle konsekvenser for områdeplanen vil vurderes.

14. Aasold Ekelund, brev av 20.9.2014

Aasold Ekelund er grunneier på Ørvik gård, gnr 75, bnr 1, 50, 89 m.fl. i Porsgrunn kommune. Han nevner at eiendommen vil bli vesentlig berørt av planforslaget, og som eier vil han arbeide for å forsvare sine interesser, og bestride alt som måtte motvirke disse.

Det påpekes at det kan se ut som om Norcem har råderett over hulrommene i gruvene jfr. forslag til planprogrammet. Det presiseres at eiendomsretten til hulrommene under Ørvik gård tilhører Ørvik gård og Aasold Ekelund mener at dette er bekreftet og akseptert av Norcem. Det påpekes at Norcem ikke har rett til å drive annen virksomhet en kalksteindrift i gruvene.

Aasold Ekelund sier at det er helt avgjørende at det gjøres en vurdering av hvilke alternativer til utnyttelse av eiendommen som gir best avkastning for eiendommen og at regulering av deler av hans eiendom ikke må utelukke framtidige muligheter for resterende del av eiendommen, inkludert gjenværende mineralressurser, gjenstående gruveganger og arealene over bakken. Han mener disse vurderingene må gjøres i planprogrammsammenheng.

Det vises til at planarbeidet berører overflatearealer på Ørvik Gård som er under regulering i en annen plan og han ønsker at dette forholdet avklares.

Aasold Ekelund ønsker at det tas stilling til hva som skal gjøres med luftesjakter og kraftforsyning til anlegget med effektbehov fram til Norcem, da dette kan legge begrensninger på utnyttelsen på bakken. Det påpekes at det er viktig å klargjøre om effekten på kraftlinjen fram til Norcems anlegg kan bli redusert i fremtiden.

Aasold Ekelund avslutter med at han på det sterkeste vil motsette seg regulering eller disponering av sine arealer og hulrom i strid med sine interesser, og han vil beholde retten til selv å arbeide for best mulig å ivareta disse nå og i fremtiden.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Forslagsstiller er kjent med at eiendomsforhold og bruk må avklares, og anser at rettighetsspørsmålene er viktige. Forslagsstiller forutsetter at eiendomsrett avklares i en prosess mellom dagens avtalepartnere og utenom planprosessen.

Konsekvenser for planprogrammet

Det utarbeides en beskrivelse av Norcems arbeid med å finne alternativ bruk av gruve. Dette presiseres i planprogrammet. Hvilken bruk som gir best avkastning vil ikke utredes. Det legges

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

ikke opp til at planforslaget skal utelukke framtidige muligheter for resterende del av eiendommen over bakken i forhold til i dag.

Forslagsstiller kan ikke se at planforslaget berører overflatearealer på Ørvik gård som nå foreslås regulert i annen plan.

Dagens luftesjakter skal bli kartlagt og omfanget vurdert. Dette tydeliggjøres i planprogrammet. Luftesjaktene vil vurderes å bli brukt til ventilasjon. Eventuelle utslipp vurderes i konsekvensutredningen.

Konsekvenser for områdeplanen

Eiendomsretten og bruk av arealene under bakken vil bli belyst og forhåpentligvis avklart i løpet av planprosessen.

I planarbeidet vil eventuelle endringer i kraftbehov og sikringsbehovet rundt linjene blir vurdert.

15. Brevik vel, brev av 25.9.2014

Brevik vel har kommet med en omfattende og strukturert uttalelse. Høringsuttalelsen er i sin helhet gitt i vedlegg 1.

Brevik vel påpeker at det er stor bekymring, uro og usikkerhet blant mange beboere. Brevik vel mener at «lille» Brevik har tatt et stort ansvar allerede, og hatt en viktig rolle når det gjelder å motta, bearbeide og løse problemene med farlig avfall for hele Norge. Brevik vel er opptatt av at utredningen må få frem både positive og negative sider ved en eventuell etablering av behandlingsanlegg og deponi. Den endelige rapporten må være tydelig på hvilke utfordringer etableringen gir. Brevik vel ønsker en konkretisering av tall som settes opp mot dagens situasjon.

Brevik vel er opptatt av at lokaliseringen av et behandlingsanlegg og deponi ikke skal forringe områdets omdømme og påvirke deres og framtidige generasjoners mulighet for å kunne bo og leve i området.

Brevik vel vil, når konsekvensutredningen ligger på bordet, ta endelig stilling til om de vil gå inn for, eller gå i mot, at prosessanlegg og deponi for farlig uorganisk avfall legges til Brevik.

Brevik Vel kommer i sin uttalelse med en rekke innspill til hva som bør konsekvensutredes. Det er kun hovedoverskriften på temaene som er omtalt her. For hele uttalelsen vises det til vedlegg 1.

Følgene temaer er belyst i uttalelsen:

- Miljø
- Transport
- Kompetanse/sikkerhet
- Informasjon, kommunikasjon og omdømme

Forslagstillers kommentar

Uttalelsene tas i all hovedsak til følge. Forslagsstiller vil utarbeide kompetansekrav ved rekruttering av personell til alle nivåer i fremtidig driftsorganisasjon. Dette anses ikke som utredningstema i konsekvensutredningen. Forholdet til sikkerhet og kvalitetssikring vil ivaretas gjennom oppfyllelse av regelverk, standarder, offentlige pålegg og interne rutiner. Det vil utarbeides ROS-analyser for anlegget og sikker jobb- analyser ved fremtidig bygging og for driftsfasen.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Konsekvenser for planprogrammet

Miljø

De fleste spørsmålene som Brevik vel tar opp er omtalt i planprogram. Forslagsstiller vil tydeliggjøre det Brevik vel tar opp, slik at det ikke er tvil om at innspillene blir besvart i planarbeidet.

Transport

Planprogrammet dekker i all hovedsak de spørsmål som blir tatt opp. Forslagsstiller vil med utgangspunkt i trafikkanalysen vurdere avbøtende tiltak på veinettet, som for eksempel vurdering av tunnel og nye kryssløsninger.

Buk av jernbane vil ikke være en del av denne utredningen, da dette ikke er aktuelt før en eventuell avslutning av steintransporten på jernbane fra Bjørntvedt dagbrudd.

Det vil bli vurdert om det er mulig og hensiktsmessig å sette krav til båtene som anløper kaia. Som kommentert i redegjørelsen om høringsuttalelsen fra Grenland Havn, er Norcem positiv til et samarbeid med Grenland Havn med sikte på å legge til rette for bruk av landstrøm. Landstrøm er aktuelt uavhengig av planprosessen. Krav til båtene vil vurderes i planprosessen.

Miljøbelastninger fra lossing og lasting vil beskrives i temautredningene for støy og utslipp til luft.

Kompetanse/sikkerhet

Se forslagsstillers kommentar.

Informasjon, kommunikasjon og omdømme

Det legges opp til å konkretisere hvordan informasjon og kommunikasjon med befolkningen vil bli løst fremover. Forslagsstiller vil i dialog med berørte parter drøfte behov for tiltak. Norcem og NOAH har som mål at Brevik fortsatt skal være et attraktivt bosted, og vil, gjennom samarbeid med lokale interesser arbeide aktivt for at dette skal opprettholdes. Omdømmeaspektet vil være kjernen i denne dialogen, og eventuelle avbøtende tiltak fastlegges.

Forslagsstiller ser behov for å fortsette aktiviteten i Norcems etablerte kontaktutvalg. Dette vil bli vurdert videreført og utvidet.

Konsekvenser for områdeplanen

Forslagsstiller ønsker å vurdere den konkrete utforming av planen når konsekvensutredningen er gjennomført, og som da vil være et godt faktagrunnlag for å finne egnede løsninger. Relevante forhold vil bli fulgt opp med egne bestemmelser i områdeplanen.

16. Tone Eek Solvoll e-post av 2.10.2014

Tone E Solvoll kommer med innspill som privatperson. I utgangspunktet mener Tone E Solvoll at det ikke bør behandles og deponeres farlig avfall med så kort avstand til så mange mennesker og at det, selv med veldig gode sikkerhetsrutiner, vil være risiko for at mye kan gå galt. Hennes bekymring berører følgende tema:

- Manglende kunnskap om langtidsvirkninger (100 år, 200 år eller lenger)

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

- Norge har mye tilgjengelig areal med store, ubebodde og øde områder. Farlig avfall bør deponeres langt unna tettbebyggelse og ikke under fjorden.
- Konsekvenser av jordskjelv?
- Økt transport, støv støv luftforurensing og tap av omdømme for området.

Hun mener at forslaget til planarbeidet virker grundig og omfatter analyse av mange risikomomenter. Hun har følgende ønsker i forhold til tema som skal belyses i planprosessen:

- Beskrivelse av hvor lastebiler og skip skal spyles og vaskes etter de har levert farlig avfall,
- Hva skal skje med luftesjaktene som gir avgasser og hvordan påvirker dette de som jobber i gruva samt de som lever i omkringliggende boligområder?

Tone E Solvoll synes det er forståelig at Norcem og Noah AS ønsker dette deponiet av økonomiske grunner. Slik hun ser det, tjener de som bor i Brevik ingenting på det. Hun mener de bare får risikoen. Den risikoen vil hun ikke ha for folk i Brevik.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge.

Konsekvenser for Planprogrammet

Forslagsstiller har forståelse for skepsisen til planforslaget, og at en ikke ser nytten av tiltaket lokalt. Det å kunne behandle avfall, slik at konsekvenser for natur og samfunn minimeres er en viktig samfunnsnyttig oppgave.

Langtidsvirkningene (1000 års perspektiv) av deponiet inngår i planprogrammet og vil bli vurdert i miljørisikovurderingen. Temaet jordskjelv inngår i forslag til planprogram og vil bli omtalt i miljørisikovurderingen under punkt geologiske vurderinger.

Behovet og løsning for spyling/vasking av skip og lastebiler etter levering av avfall beskrives i planprogrammet.

Dagens luftsjakter skal bli kartlagt og omfanget vurdert. Dette tydeliggjøres i planprogrammet. Luftesjaktene vil vurderes å bli brukt til ventilasjon. Eventuelle utslipp vurderes i konsekvensutredningen.

Konsekvenser for områdeplanen

Eventuelle konsekvenser for områdeplanen vil vurderes.

17. Breviknaboer, brev av 26.10. 2014

Breviknaboer uttaler seg i brev datert 26. oktober 2014 på vegne av: Sandøya vel, Skjelsvik Velforening, Stranda velforening, Hovenga og omegn velforening, Solheim hytteforening, Sjeseveien velforening, Langesund Vel, Fellesforum for Heistad, Brattås og Skjelsvik, Heistadtangen Sameie og Krabberødstrand velforening. Breviknaboene bruker tittelen "Motmelding" på denne uttalelsen, se vedlegg 2. Det er i vedlegg 3 til denne sammenstillingen gitt en detaljert gjennomgang og vurdering av motmeldingens uttalelser og innspill.

Breviknaboene er tydelige på at de ønsker at Porsgrunn kommune ikke viderefører arbeidet med områdereguleringsplanen.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Motmeldingen inneholder ikke uttalelser til kapittel 6 – Utredningsalternativer eller kap.7 - Utredningstemaer i forslaget til planprogram.

Følgende innspill og uttalelser fra motmeldingen tas til følge:

Konsekvenser for planprogrammet

Oppsummert viser motmeldingen motstand fra arbeidsgruppen til forslaget om etablering av anlegg for behandling og deponering av farlig uorganisk avfall. Det fremlegges også innvendinger mot økt steinimport, men ut fra dokumentet fremstår ikke motstanden mot dette like markant. Et hovedbudskap i høringsuttalelsen er at det mangler en nasjonal plan i samsvar med EUs rammedirektiv for avfall. Innvendingen til politikkkutformingen for avfallsfeltet i Norge tas til orientering.

Følgende innspill tas til følge:

- Utnyttelse av Langøyas restkapasitet for farlig avfall påvirker ikke planprogrammets innhold, men er en premisse for tidspunktet et eventuelt anlegg for mottak av farlig avfall i Brevik må være driftsklart. Planprogrammet tydeliggjøres på dette punkt.
- Beskrivelsen av nærområdet suppleres. Angivelse av planområdets areal under fjorden tas inn.
- Norcem har i flere år vurdert alternative etterbruksmuligheter for Dalen gruve. Beskrivelse av dette arbeidet tas inn.
- Beskrivelse av utredning om støy/støv tydeliggjøres. Temaene vurderes imidlertid som tilfredsstillende dekket inn. Det vil vurderes tekstlig beskrivelse av samlet støvsituasjon.
- Beskrivelse av behandlingsprosess og vannhåndtering tas inn i planprogrammet.
- Beskrivelse av aktuelle avfallstyper for deponering og som skal konsekvensutredes tas inn.
- Dagens forbrenning av avfall i Norcems anlegg beskrives på en mer fyllestgjørende måte.
- Beskrivelse av den flyveasken som i dag anvendes av Norcem tas inn.
- Spredningsberegninger for eventuelle luftutslipp inngår. Dette tydeliggjøres i planprogrammet.

Vi er usikre på i hvilken grad planprosess og planprogrammets funksjon er kjent for deltakerne i arbeidsgruppen. Planprogrammet suppleres med en beskrivelse av den videre prosessen. Det legges særlig vekt på medvirkningselementet for områdereguleringsplanen og tilhørende konsekvensutredning.

18. Høringsuttalelse fra Rødt Telemark, datert 27.10.2014

Rødt Telemark krever at det med bakgrunn i manglende nasjonal plan for deponering av farlig uorganisk avfall, ikke må gis tillatelse til områderegulering for bruk av gruvene i Brevik som deponi for farlig uorganisk avfall, men at områdereguleringen kun omfatter endret råvareforsyning til Norcem Brevik.

Rødt Telemark krever at det må gjennomføres en nasjonal vurdering av alle aktuelle alternativer og at det utarbeides en nasjonal plan i tråd med EU sitt rammedirektiv for farlig avfall som ble implementert i norsk lovverk fra 2011.

I uttalelsen vises det også til utdrag fra Miljøverndepartementets strategidokument av 5. august 2013. Rødt Telemark påpeker at det i henhold til det Europeiske rammedirektivet for farlig avfall som ble implementert i norsk lovverk i 2011, stilles klare krav om en nasjonal plan for farlig avfall. Så lenge denne nasjonale planen ikke er utarbeidet, mener Rødt Telemark at

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Porsgrunn kommune ikke kan foreta en lokal områderegulering uavhengig av den nasjonale planen.

Rødt Telemark viser også til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging, vedtatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011.

Dersom Porsgrunn kommune likevel finner å foreta denne områdereguleringen vil Rødt Telemark videre påpeke følgende til planprogrammet:

Bakgrunn og formål med utredningsarbeidet

Rødt Telemark mener planprogrammet trekker ubegrunnede slutninger fra erfaringene med deponiet på Langøya til den situasjonen som vil oppstå ved å benytte gruvene i Brevik til deponi. Videre krever Rødt Telemark at det konsekvensutredes særegenheten ved gruvene i Brevik. Det må fremlegges dokumentasjon på rashistorikk i gruvene. Det må også konsekvensutredes problemer med ras som sperrer inne deponert materiale. I tillegg må det fremlegges og konsekvensutredes farepotensialet med de ulike forkastningene i området.

Planområdet

Det kreves kildehenvisning og presisering på faktainformasjon angående bosatte, skoler mm og det kan stilles krav til lovfestet stedsspesifikk analyse (Miljødirektoratet 2014). Videre så angis det ikke hvor mye av arealet som er under Eidangerfjorden.

Samfunnets behov

Rødt Telemark påpeker at planprogrammet ikke virker oppdatert med opplysninger fra avfalls Norge og EU-kommisjonen; at en ser for seg og arbeider aktivt både for et totalforbud mot alle deponier i Europa i relativ nær fremtid og utfasing/nedgang i sluttbehandlingskvantumet. Det tas heller ikke hensyn til at det skal utredes en nasjonal plan for deponering av farlig uorganisk avfall. Rødt Telemark krever at dette belyses i konsekvensutredningen.

Etterbruk av gruvene

Rødt Telemark krever konsekvensutredet hvilke betydning det vil ha for alternativ bruk av graven dersom deler av graven brukes til deponering av farlig uorganisk avfall.

Import av kalkstein til sementproduksjon

Økt sjøtransport vil føre til økt støy. Dette er det ikke redegjort for. Deponiet vil kreve kaikapasitet. Rødt Telemark krever at betydningen av at et deponi båndlegger kaikapasitet som kunne har vært nyttet til annen trafikk blir konsekvensutredet.

Forsøk med testdeponering

Viser til testdeponiet. Hvor lang tid er det avsatt til metodeutvikling? Hvilke utfordringer ser en i dag? Prosessen vil bli tydeliggjort i planprogrammet.

Mottak og behandling av avfall

Det redegjøres ikke tilstrekkelig for faremomentene ved at transportstrømmer av uorganisk avfall og organisk avfall i samme område krysser hverandre, at de kan forveksles eller ved uhell også blandes.

Det er vanskelig å konsekvensutrede en behandlingsprosess som per dags dato ikke er valgt. Planprogrammet må belyse hvordan dette er mulig.

Nye risikomomenter med avrenning fra området må utredes ift. nytt behandlingsanlegg.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Driftsmetode

Behandlingsmetoden med å behandle avfall med avfall fortøner seg prinsipielt miljøeffektivt, men dette mener Rødt Telemark setter betydelige krav til bl. a. stoffanalyse og i mange tilfeller forbehandling.

Deponi i Dalen gruver

Planprogrammet må belyse konsekvenser av at NOAH har en forretningside med å motta farlig uorganisk avfall fra Norden og Nord Europa.

Type avfall til Brevik

- Kan det i fremtiden komme annet avfall til deponiet? Rødt Telemark krever at dette belyses i konsekvensutredningen.
- Det utdypes ikke at store deler av flyveasken hentes fra hele Norden og at det også skal hentes fra Nord Europa. Dette må belyses i konsekvensutredningen.
- Det stilles spørsmål til om det også skal deponeres salpetersyre og hvilke konsekvenser vil det ha?
- Vil produksjonsavfall/industriavfall inneholde radioaktive stoffer?
- Hvilke konsekvenser vil lagring av alunskifer eventuelt ha for annen bruk av gruvene?
- Forurenset jord/ Riveavfall. Vil dette inneholde TOC og radioaktive stoffer?

Alt dette må konsekvensutredes.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Forslagsstiller tar ikke stilling til utarbeidelse av nasjonal avfallsplan.

Konsekvenser for planprogrammet

Særegenheten med gruvene vil bli tydeliggjort i planprogrammet samt farepotensialet med de ulike forkastningene i området. Fjelllets stabilitet vil vurderes i konsekvensutredningen som beskrevet i forslag til planprogram.

Kildehenvisning og presisering på faktainformasjon angående bosatte, skoler mm tydeliggjøres i planprogrammet. Arealet som er under Eidangerfjorden vil beskrives.

Samfunnets behov

Høringsuttalelsen om samfunnets behov tas til orientering.

Etterbruk av gruve

Hvilken betydning bruk av gruve til deponiformål vil ha for annen bruk omtales i planprogrammet.

Det vil bli redegjort for økt støy ved økt sjøtransport. Betydningen av at et deponi båndlegger kaikapasitet som kunne har vært nyttet til annen trafikk vil ikke utredes.

Erfaringen fra testdeponiet har medført en annen behandlingsprosess, som vil beskrives i planprogrammet.

Faremomentene ved at transportstrømmer av uorganisk avfall og organisk avfall i samme område er ivaretatt i planprogrammet i blant annet temaet nautisk sikkerhet. På land vil regelverket om mottakskontroll følges, og mottakskontrollen vil i tillegg baseres på innarbeidete rutiner fra Langøya.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Behandlingsprosess vil bli tydeliggjort i planprogrammet.

Nye risikomomenter med avrenning fra området vil bli utredet ift nytt behandlingsanlegg.

Typer avfall vil bli tydeliggjort i planprogrammet.

Konsekvenser for områdeplanen

Eventuelle konsekvenser for områdeplanen vil vurderes.

19. Høringsuttalelse fra Naturvernforbundet, datert 19.11.2014

Naturvernforbundet i Grenland mener det må være en statlig oppgave å finne gode løsninger for behandling og lagring av farlig uorganisk avfall, og ikke et lokalt ansvar som det her legges opp til. Grenland har allerede i dag et anlegg for farlig organisk avfall. Naturvernforbundet i Grenland mener at en ytterligere satsning på denne bransjen blir en belastning på områdets omdømme og at plasseringen i et tett befolket område som Brevik /Grenland ikke kan anbefales. De er også bekymret for at en over tid vil få en dreining av transporten fra båttransport til bil og at dette kan gi sjenanse og fare for spredning av miljøgifter. De ønsker derfor at det vurderes å sette krav til transportmetode. Naturvernforbundet i Grenland ønsker at det gjøres rede for metodene for behandling av avfallet samt at det stilles krav til utdannelsen av driftspersonell. Dette for at faren for å gjøre feil i karakteriseringen av avfallet blir redusert. De ønsker også at det vurderes et alternativ til Norcems gruver som fremtidig deponi.

Forslagstillers kommentar

Uttalelsen tas delvis til følge. Det er opp til de enkelte virksomheter å foreslå hvor aktiviteter skal foregå, mens myndighetene setter krav til virksomheten, slik at et bredt spekter av hensyn blir ivaretatt. Hvordan bruken av arealene skal være, er i hovedsak et lokalt ansvar, noe som følger av plan- og bygningsloven.

Forslagsstiller vil ved rekruttering vurdere krav til kompetanse ut fra krav i mineralloven og kontinuerlige faglige behov som er nødvendig for forsvarlig drift og vedlikehold av anlegget. Dette vurderes ikke som en tema for konsekvensutredningen.

For å klarlegge konsekvensen av å legge et anlegg i Brevik, er det varslet en konsekvensutredning som vil fremskaffe beslutningsgrunnlag i saken. Det er lite sannsynlig at det blir en dreining av transport fra skip til vei, fordi kostnaden ved skipstransport er lavere enn transport på vei. Konsekvensutredningen vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag for å vurdere dette spørsmålet.

Konsekvenser for planprogrammet

Planprogrammet og videre planarbeid vil utype metodene for avfallsbehandlingen. Forslagsstiller har ikke tilgang til andre lokaliteter som kan være egnet for deponi. Det vil derfor ikke bli vurdert en alternativ plassering av anlegget. Forslagsstiller vil konsekvensutrede lokalisering til Dalen gruve og vil gjennom denne utredningen avdekke hvorvidt lokaliteten er egnet.

Konsekvenser for områdeplanen.

Eventuelle konsekvenser for områdeplanen vil vurderes.

Sammenstilling av høringsuttalelser til "Forslag til planprogram" datert 22.8.2014, 10.des. 2014

Vedlegg:

1. Høringsuttalelse Brevik Vel, datert 25.9.2014.
2. Motmelding Breviknaboer, datert 26.10.2014.
3. Vurdering av motmelding fra Breviknaboer, datert 5.12.2014.